

Κριτήριο Τράπεζας Θεμάτων: 15232
Θεματική Ενότητα: Εμείς και οι άλλοι

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Ο ηλικιακός ρατσισμός

Το (διασκευασμένο) κείμενο προέρχεται από το ομότιτλο άρθρο του Βασίλη Βαμβακά, το οποίο δημοσιεύτηκε στον ενημερωτικό ιστότοπο <https://www.lifo.gr/> στις 26.09.2018.

Είναι γνωστό ότι οι σύγχρονες κοινωνίες, από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και ύστερα, προσανατολίζονται στη νεότητα. Δημογραφικοί λόγοι, πολιτικά γεγονότα, κοινωνικά κινήματα, καθώς και εμπορικές σκοπιμότητες, έκαναν πρωταγωνιστές του δημόσιου λόγου τους νέους και τη νεότητα αξία αδιαπραγμάτευτη. Κατ' αυτή την έννοια, η βαρύτητα που δίνει η Ελλάδα στον κόσμο των νέων δεν είναι κάτι περίεργο.

Αυτό που ξενίζει, **όμως**, την περίοδο της κρίσης είναι ότι συχνά η τρίτη ηλικία ταυτίζεται με τον συντηρητισμό, το μεταπολιτευτικό παρελθόν, τον κακό δικομματισμό, τα αίτια της χρεοκοπίας. **Αντίθετα**, ανιχνεύεται μια εικονική εξιδανίκευση της νεότητας, **αφού** η υπερπροστατευτικότητα της οικογένειας απέναντι στα παιδιά εκφράζεται από κυβερνητικά χείλη και υποτιθέμενες κρατικές πρόνοιες που ανησυχούν για το ατελέσφορο των ερωτικών σχέσεων των νέων, τη συχνότητα της διασκέδασής τους σε μπαρ και την ανάγκη να ξυπνάνε όλο και αργότερα το πρωί...

Με άλλα λόγια, εδώ και καιρό γίνεται μια προσπάθεια θεσμικής κατοχύρωσης ενός γενεακού χάσματος¹, το οποίο στο παρελθόν θα ήταν κάτι αδιανόητο, αφού οι πολιτικές πρακτικές έτειναν στην άμβλυση και όχι στη μεγέθυνση αυτής της διαφοράς. Έτσι, το δύσκολο ζήτημα του ασφαλιστικού γίνεται πολιτικά αντιμετώπισιμο όχι με προσέλκυση των νέων ανθρώπων που έχουν μεταναστεύσει στο εξωτερικό και την αύξηση των ασφαλιστικών εισφορών, αλλά με την ελπίδα η φυσική πορεία των πραγμάτων να μας απαλλάξει από τα άλλοτε «τιμημένα γηρατειά». Αντί για brain drain² μιλάμε πια body drain³. Η τρίτη ηλικία, αν δεν στοχοποιείται, σίγουρα θεωρείται διαχειριστικά αναλώσιμη, όχι μέρος της ζωής, αλλά του θανάτου.

Μια βόλτα από τα δημοτικά σχολεία της χώρας, την ώρα που σχολάνε τα παιδιά, θα έδινε σε πολλούς να καταλάβουν ότι το «νέο» δύσκολα θα υπήρχε χωρίς το «παλιό». Ο ρόλος

¹ μεταξύ των γενεών

² διαρροή εγκεφάλων / κοινωνικό φαινόμενο, γιατί μορφωμένοι νέοι μεταναστεύουν σε αναζήτηση εργασίας

³ διαρροή/ απώλεια σωμάτων/ ανθρώπων

που έχει αναλάβει η τρίτη ηλικία στη σημερινή συγκυρία είναι πολυσύνθετος, αφού ουσιαστικά έχει επωμιστεί μεγάλο μέρος της καθημερινής ανατροφής των παιδιών.

Ακόμη και όταν δεν συνδράμει οικονομικά τους νεότερους, προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες όχι μόνο στα παιδιά (φύλαξη, διατροφή), αλλά και στους ενήλικες, τόσο για να ασκήσουν τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις όσο και για να κυνηγήσουν τους προσωπικούς τους στόχους. Δυστυχώς, η υποτίμηση, ο παραγκωνισμός και εν τέλει ο στιγματισμός⁴ της τρίτης ηλικίας στη σημερινή Ελλάδα είναι ο νέος θεσμικός ρατσισμός.

Ερωτήσεις Καθηγητή

ΘΕΜΑ Α1 (ΜΟΝΑΔΕΣ 15)

A1.α. Για καθεμία παράγραφο του κειμένου να δημιουργήσετε έναν πλαγιότιτλο. (Μονάδες 8)

A1.β. Ποιος είναι ο πομπός, ο δέκτης, το μέσο μετάδοσης του μηνύματος και ο σκοπός για τον οποίο γράφτηκε στο κείμενο; (Μονάδες 7)

ΘΕΜΑ Α2 (ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

A2.α. Να γράψετε τα παρακάτω αποσπάσματα του κειμένου σε πιο απλό ύφος, αλλάζοντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες συνώνυμες τους χωρίς να αλλιωθεί το νόημά τους. (Μονάδες 5)

Ακόμη και όταν δεν συνδράμει οικονομικά τους νεότερους, προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες όχι μόνο στα παιδιά (φύλαξη, διατροφή), αλλά και στους ενήλικες, τόσο για να ασκήσουν τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις όσο και για να κυνηγήσουν τους προσωπικούς τους στόχους. Δυστυχώς, η υποτίμηση, ο παραγκωνισμός και εν τέλει ο στιγματισμός⁴ της τρίτης ηλικίας στη σημερινή Ελλάδα είναι ο νέος θεσμικός ρατσισμός.

A2.β. Να επισημάνετε τη σημασία των παρακάτω διαρθρωτικών λέξεων: **όμως, αντίθετα, με άλλα λόγια, αφού, έτσι, ακόμη.** (Μονάδες 5)

ΘΕΜΑ Α3 (ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ – ΜΟΝΑΔΕΣ 25)

A3. Αξιοποιώντας τους προβληματισμούς που παρατίθενται στο κείμενο αποφασίζεις να γράψεις μια προφορική εισήγηση (200-250 λέξεων) που θα απευθύνεις στην τάξη σου, προκειμένου να ευαισθητοποιήσεις τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς σου για την αυξανόμενη τάση περιθωριοποίησης της τρίτης ηλικίας σε τέτοιον βαθμό, ώστε να χαρακτηρίζεται ως «ο νέος θεσμικός ρατσισμός». (Μονάδες 25)

⁴ ηθική απαξίωση, κατάκριση, στηλίτευση

B. Λογοτεχνικό κείμενο**ΚΛΕΙΩ ΒΛΑΧΑΚΗ****[Όλα τα άλλα ψευτιά κι απάτη...]**

Το κείμενο προέρχεται από το βιβλίο της Κλειούς Βλαχάκη «Νερό να πάρεις. Ιστορίες καθημερινής χαρμολύπης.» (εκδ. Γράφημα, 2021).

Βγήκαμε μια βόλτα στη γειτονιά με τον σκυλάκο και σε ένα στενό συναντήσαμε έναν παππού συμπαθητικό καθισμένο σε ένα αναπηρικό καροτσάκι και μια όμορφη νεαρή κυρία έσπρωχνε το «αυτοκίνητο» του παππού κι εκείνος μας είδε και μας χαμογέλασε με ένα πλατύ χαμόγελο κι άρχισε να μας χειροκροτεί και να φωνάζει «καλά μου και τα δυο» και ήταν το πιο τιμητικό χειροκρότημα της ζωής μας από έναν ωραίο ηλικιωμένο με ρόδες βοηθητικές και καθαρά μάτια και όμορφο χαμόγελο και τον φαντάστηκα νέο να τρέχει και πόσο πεθύμησα να μάθω την ιστορία του μα ήταν τόσο χαρούμενος με τη βόλτα που δεν ήθελα να τον καθυστερήσω.

Ζώα, παιδιά, ηλικιωμένοι... Στον σάπιο κόσμο μας, μόνο αυτά μιλούν ακόμα μέσα μου. Όλα τα άλλα ψευτιά κι απάτη...

Ερωτήσεις Καθηγητή**ΘΕΜΑ Β1 (ΜΟΝΑΔΕΣ 15)**

B1. Να παρουσιάσετε σε ένα κείμενο 60-70 λέξεων το βασικό θέμα του κειμένου και τους προβληματισμούς που προκαλεί στους αναγνώστες. **(Μονάδες 15)**

ΘΕΜΑ Β2 (ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

B2. α. Να εντοπίσετε ένα σημείο του κειμένου με περιγραφή και με αφήγηση. **(Μονάδες 5)**

B2. β. Τι θέλει να δείξει η συγγραφέας με τη χρήση των εισαγωγικών στο παρακάτω απόσπασμα;

Μια όμορφη νεαρή κυρία έσπρωχνε το «αυτοκίνητο» του παππού κι εκείνος μας είδε και μας χαμογέλασε με ένα πλατύ χαμόγελο κι άρχισε να μας χειροκροτεί και να φωνάζει «καλά μου και τα δυο».

ΘΕΜΑ Β3 (ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ – ΜΟΝΑΔΕΣ 25)**Έξυπνα και Εύκολα!**www.arnos.gr info@arnos.gr

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Η ηρώιδα σε έναν περίπατο με τον σκύλο της συναντά κατά σύμπτωση έναν ηλικιωμένο σε αναπηρικό καροτσάκι. Γιατί ενθουσιάζεται μ' αυτή την τυχαία συνάντηση; Ποια είναι η άποψή σου για το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε στη συνέχεια, δηλαδή για τη διατύπωση «Ζώα, παιδιά, ηλικιωμένοι... Στον σάπιο κόσμο μας, μόνο αυτά μιλούν ακόμα μέσα μου. Όλα τα άλλα ψευτιά κι απάτη...»;

ή

2. Στο ημερολόγιό σου αφηγείσαι μια δική σου απροσδόκητα θετική εμπειρία (μια τυχαία συνάντηση, μια απρόσμενη έκπληξη, ένα δώρο κ.λπ.) που σε οδήγησε στο να φιλοσοφήσεις και να διατυπώσεις ένα συμπέρασμα για ό,τι έχει αξία στη ζωή.

Μονάδες 25